

SOMMERUDFLUGT TIL LOLLAND

Sommerudflugten 2011 var en tur til grænselandet! Den bemærkning er der sikkert mange, der studs over – men ”i gamle dage” var Lolland mere orienteret mod syd end mod nord. Og i hovedstaden var den almindelige opfattelse, at øerne i det sydlige var grænseland til de tyske hertugdømmer, ja, efter nederlaget i 1864 var bl.a. Ærø nær blevet afstået til Tyskland sammen med

Nord- og Sydslesvig.

Der var langt fra Lolland til hovedstaden, hvorimod der ”kun” var en kortere sejltur til det nordtyske, og det faldt naturligt at være orienteret mod syd. Man handlede med hertugdømmerne, samkvæmmet med hertugdømmerne i det hele taget var lettere, og arkitektonisk ses resultatet heraf i kirken ved Engestofte Gods, der tydelig er inspireret sydfra og slet ikke ligner den almindelige, sjællandske landsbykirke.

Engestofte kirke består af et langhus opført i højgotisk tid af munkesten. Det nuværende våbenhus blev opført i 1786 som gravkapel for Jørgen Wichfeldt. Ved en hovedstandsættelse i 1856 blev gravkapellet omdannet til våbenhus. Her er der opsat en mindeplade over Monica Wichfeldt. Den engelskfødte Monica var gift med den sidste Wichfeldt på Engestofte. Hun var aktiv i modstandsbevægelsen under Besættelsen. Hun blev taget til fange af tyskerne og døde i en tysk koncentrationslejr 27. februar 1945.

Kirkens træfløjede altertavle blev bestilt omkring 1510 hos en af Lübecks berømte billedskærere til birgittinernes klosterkirke i Maribo, nu Maribo Domkirke. Den var placeret i nonnernes kor på østpulpituret. I 1648 blev den solgt til Engestofte kirke.

(Billede af kirken . Billedtekst: Kirken ved Vemmetofte bærer umiskendelig præg af nordtysk kirkearkitektur.)

(Billede af altertavlen. Billedteksten: Altertavlen stod oprindeligt i Maribo Klosterkirke.)

Engestofte

Efter at have set kirken, mødtes vi med ejeren til Engestofte og Søholm, Frederik Lüttichau, der de følgende timer var en formidabel rundviser, som levende, engageret og med megen humor fortalte om arkitektur, personer, historie og – ikke mindst – om vilkårene for landbruget set med hans øjne. (Billede. Billedtekst: En engageret fortæller og opmærksomme tilhørere.)

Hovedbygningen på Engestofte er en nyklassicistisk perle fra 1805, men godsets historie går helt tilbage til 1200-tallet (se turbeskrivelsen i Lokalhistorisk Nyt, januar 2011).

Engestofte og Søholt drives som ét gods fra Søholt. Der dyrkes græsfrø til golfbaner og parker, brødhvede og maltbyg til ølbrygning. Der høstes med moderne mejetærskere, som styres af GPS med en nøjagtighed på få centimeter.

”Den tid er forbi, hvor medarbejderen sad og hev i rat og håndtag. I dag er han ”pilot” på maskinen og overvåger, at den automatiske styring fungerer.”

”Min far beskrev engang udviklingen således: I gamle dage var der 40 arbejdspladser på godset og fire på kommunekontoret. I dag er det omvendt!”

Alt i alt en moderne virksomhed, der udover 900 hektar dyrket jord omfatter jagt, skovbrug, fiskeri - og boligudlejning.

Lolland er langt fra kendt som et vækstområde - snarere tværtimod. Lolland Kommune har brugt mange penge på at opkøbe usle lejeboliger - for at rive dem ned. Men Frederik Lüttichau tror på udvikling i udkantsområdet og har ganske andre planer.

«Det skal være en god forretning, det er klart. Men udfordringen er at aktivere bygningerne, både de tilhørende huse og de gamle, udtjente landbrugsbygninger. Det er et kæmpepotentiale, vi har her. Beliggenheden er super med skov, søer og masser af natur.»

Ingen tvivl om, at Frederik Lüttichau har en mening om natur og vandmiljøplaner.

”Skal naturen være et guldaldersmaleri med græssende køer på blomstrende enge, skal det være natur, der får lov til at passe sig selv og til sidst springer i skov? Kan vi være bekendt at købe korn i udlandet, når vi kan brødføde os selv? Vi driver moderne landbrug, og alligevel, siden Maribo i 80'erne begyndte at rense spildevandet og lede det uden om Naturpark Mariobosøerne er vandkvaliteten her blevet bedre og bedre, selv om vi dyrker jorden omkring søerne intensivt.”

Søholm

Hovedbygningen på Søholm er også en perle, præget af mange hundrede års om- og tilbygninger.

Avlsbygningerne er imponerende og vi får et spændende indblik i livet blandt folkeholdet, hvor der var skarpe skel – og slagsmål – mellem ”marken” og ”stalden”.

Efter mere end to timers rundvisning slutter vi på egen hånd i Barokhaven. Det store haveanlæg øst for det nuværende Søholt er anlagt i løbet af 1690-erne og er måske landets bedst bevarede barokhave. Søholt var i 1690 overtaget af Henning Ulrik von Lütow, en indvandret mecklenborgsk adelsmand, som havde gjort karriere ved hoffet og som amtmand havde samlet sig betydelige godsbesiddelser på Lolland. Man ved ikke, hvem havearkitekten er, men haven er anlagt efter fransk forbillede og en påskrift på fransk på den bevarede haveplan kunne tyde på, at han var fransk. Søholt bestod dengang af en trefløjet hovedbygning og haveanlægget lå da midt for og vinkelret på den ene af sidefløjene

I 1767 omtales Søholt som "et af de prægtigste Herresæder her i landet" med en "stor og kostelig Lysthauge, hvis lige ikke findes ved nogen adelig Gård i Danmark". Den "opvekke alle beskueres Forundring ved en Mængde af Allèr, Perspectiver, kunstige Vandledninger, Cascader, Statuer og alt det, som kan kaldes ypperligt i den Art".

Hele anlægget, der måler 340 m i længden og er 110 m bredt, var opbygget i den tids stil med udgangspunkt i geometriske mønstre såsom cirkler, halvcirkler, kvadrater og rette linier.

Grundplanen indeholdt en tredeling af anlægget, således at partiet med bede nærmest hovedbygningen var omsluttet af en halvcirkel af klippede lindetræer, midterpartiet var et system af cirkelformede hække og partiet længst mod øst bestod af en opdeling i kvadrater. Hele anlægget var i længderetningen gennemskåret af tre gennemgående hovedgange. I yderkanterne i længderetningen var der gravede kanaler, hvis formål bl.a. var at spejle de fint klippede hække og i den østligste del var der yderligere to store bassiner.

Alle disse grundtræk er stort set bevarede den dag i dag, selvom enkelte elementer mangler.

Foruden de bevarede fysiske træk er nogle af hækkene faktisk de oprindeligt plantede og de er altså nu over 300 år gamle.

Maribo Domkirke

Efter en lækker frokost i Bangs Haver gik de fleste langs Maribo Sø til domkirken, som oprindeligt var klosterkirke. Spadsereturen var ikke uden forhindringer. På grund af den megen regn fylder søen mere en normalt, så vi måtte balancere på udlagte brædder.

(Billede af Bøje. Billedtekst: Foreningens formand på dybt vand.)

I 1416 blev munke fra Vadstena-klosteret i Sverige sendt til Maribo, der på det tidspunkt hed Skimminge, for at grundlægge et Birgittinerkloster – og et datterkloster i Mariager.

I Birgittinerordenens klostre levede der både munke og nonner, men i adskilte bygninger på hver side af kirken.

Ved reformationen i 1536 blev det store katolske kloster nedlagt, og kirken blev til kirke for den protestantiske jomfrustiftelse, der blev indrettet i de tidligere klosterbygninger. Efter at den gamle bykirke – Skimmede Kirke – brændte i 1596, fik klosterkirken status som byens kirke. Det var dyrt for det lille bysamfund at vedligeholde den store kirke, som forfaldt.

Da Leonora Christina Ulfeldt efter 21 års fangenskab slap ud af Blåtårn, fangetårnet på København Slot, tog hun ophold i det tidligere munkekloster. Her boede hun sine sidste 13 leveår. Hun blev begravet i kirkens krypt, men hendes lig blev kort tid efter fjernet fra gravstedet, antagelig af nogle af hendes sønner, og formentlig gravsat på det ukendte sted, hvor hendes husbond Corfitz Ulfeldt i forvejen lå begravet (jf. historikeren Palle Lauring):

Lolland-Falster blev i 1804 et selvstændigt stift, og kirken fik status som domkirke. Igennem det 19. århundrede blev domkirken sikret mod forfald op til flere gange, og det nuværende tårn blev tilbygget.

Kirkens altertavle er fra baroktiden, udført af nordtyskeren Henrik Werner. Det minder i sin opbygning meget om altertavlen i Vor Frue i Kalundborg, udført af mesteren Lorentz Jørgensen fra Holbæk. Om Lorentz Jørgensen ved man, at han stod i lære som billedskærer i Nordtyskland, måske hos Henrik Werner?

På Maribos byvåben byder Den hellige Birgitta velkommen, fordi Maribo er navnet på det Birgittinerindekloster – Habitaculum Mariae – som byen voksede op omkring i middelalderen.

I dag findes der igen et Maribo Kloster. Det nye kloster hedder som det gamle: Habitaculum Mariae, Marias Bolig. Det ligger kun 10 minutters gang fra ruinerne af det gamle nonnekloster og fra den oprindelige klosterkirke, som altså nu er Maribo Domkirke.

Efter en spændende og alsidig dag vendte vi hjemad, trætte og velfornøjede.

Tak til arrangørerne for en herlig tur. Hvad mon de finder på til næste år?